Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (siedma komora)

z 10. septembra 2015*

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Článok 49 ZFEÚ — Sloboda usadiť sa — Notári — Podmienka štátnej príslušnosti — Článok 51 ZFEÚ — Účasť na výkone verejnej moci“

Vo veci C-151/14,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 31. marca 2014,

Európska komisia, v zastúpení: I. Rubene a H. Støvlbæk, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Lotyšskej republike, v zastúpení: D. Pelše, I. Kalniņš a K. Freimanis, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorú v konaní podporujú:

Česká republika, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

Maďarsko, v zastúpení: M. Tátrai a M. Fehér, splnomocnení zástupcovia,

vedľajší účastníci konania,

SÚDNY DVOR (siedma komora),

v zložení: predseda siedmej komory J.-C. Bonichot, sudcovia A. Arabadžiev (spravodajca) a J. L. da Cruz Vilaça,

generálny advokát: P. Cruz Villalón,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: lotyština.

Rozsudok

1 Európska komisia sa svojou žalobou domáha, aby Súdny dvor určil, že Lotyšská republika si tým, že na prístup k notárskemu povolaniu stanovila podmienku štátnej príslušnosti, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 49 ZFEÚ a 51 ZFEÚ.

Právny rámec

Všeobecná organizácia notárskeho povolania v Lotyšsku

2 Organizácia notárskeho povolania je upravená notárskym poriadkom (Notariāta likums) z 9. júla 1993 (*Latvijas Vēstnesis*, 1993, č. 48, ďalej len „notársky poriadok“).

3 Článok 1 ods. 2 tohto poriadku upravuje profesijnú a stavovskú činnosť notárov, ktorí v zmysle článku 238 uvedeného poriadku vykonávajú slobodné povolanie.

4 V zmysle článku 3 uvedeného poriadku sú notári považovaní za osoby reprezentujúce verejný úrad. V zmysle článku 5 tohto poriadku sú podriadení výlučne zákonu a svoje činnosti vykonávajú absolútne nezávisle.

5 V súlade s článkom 8 ods. 1 tohto notárskeho poriadku notára vymenúva, prekladá do iného obvodu a odvoláva minister spravodlivosti.

6 Pokiaľ ide o podmienky prístupu k notárskemu povolaniu, článok 9 ods. 1 uvedeného poriadku stanovuje, že „notármi môžu byť osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi Lotyšskej republiky“.

7 V zmysle článku 38 ods. 1 notárskeho poriadku notár vykonáva svoju funkciu v obvode súdu, v ktorom má sídlo. Podľa článku 39 ods. 1 tohto poriadku môže notár poskytnúť pomoc osobám, ktoré o ňu požiadajú, aj keď sa miesto ich sídla alebo ich majetok, ktorého sa notárska listina týka, nachádza mimo tohto obvodu.

8 V zmysle článku 39 ods. 2 uvedeného poriadku môže notár odmietnuť vykonať svoje činnosti len v prípadoch upravených v právnom predpise. V súlade s článkom 40 toho istého poriadku je však povinný odmietnuť poskytnúť svoje služby, ak si jeho spolupráca vyžaduje účasť na činnosti, ktorá je zjavne protiprávna a porušuje dobré mravy.

Notárske činnosti v Lotyšsku

9 Čo sa týka jednotlivých činností vykonávaných notárom podľa lotyšského právneho poriadku, hlavná úloha notára spočíva v spisovaní verejných listín o právnych úkonoch.

10 Článok 82.[1] notárskeho poriadku stanovuje, že „pri overovaní prejavu vôle musí notár spísať verejnú listinu o právnom úkone“, a článok 87.[1] tohto poriadku okrem iného spresňuje, že notár musí určiť vôľu zmluvných strán v úkone a znenie dohody a informovať ich o prípadných právnych dôsledkoch tejto dohody.

11 Pokiaľ ide o vykonateľnosť notárskych listín o právnych úkonoch, článok 107.[4] uvedeného poriadku uvádza, že veriteľ môže notárovi predložiť exekučný titul vo forme notárskej listiny s cieľom vymôcť plnenie v lehote jedného roka odo dňa, keď sa plnenie stane vymáhateľným. Ak sa dlžník domáha toho, aby bol návrh veriteľa nedôvodný, môže podľa článku 107.[9] toho istého poriadku podať žalobu v súlade s ustanoveniami upravenými v článku 406 občianskeho súdneho poriadku (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, č. 326/330).

12 V zmysle článkov 108 až 139 uvedeného poriadku notár najmä overuje podpisy, robí vidimáciu, overuje preklady a osvedčuje niektoré skutočnosti, napríklad skutočnosť, že osoba je nažive.

13 Notár v súlade s článkami 140 až 145 notárskeho poriadku vykonáva činnosti, ako je úschova finančných prostriedkov, cenných papierov a listín.

14 V dedičských veciach článok 264 tohto poriadku stanovuje, že notár musí vyhotoviť notársku zápisnicu, ak pozostalý manžel či pozostalá manželka a dedičia, ktorí prijali dedičstvo, dosiahli dohodu. Článok 315 uvedeného poriadku spresňuje, že o akejkoľvek nezhode v dedičských veciach musí súd rozhodnúť v súlade s uplatniteľnými procesnými ustanoveniami.

15 Článok 320 notárskeho poriadku uvádza, že notár môže urobiť rozdelenie majetku, pod podmienkou, že medzi dedičmi neexistuje nesúlad v tejto veci. Akýkoľvek nesúlad musí byť podľa článku 250.[1] ods. 1 občianskeho súdneho poriadku predložený súdu, ktorý môže v zmysle článku 250.[2] ods. 3 tohto poriadku zveriť notárovi dohľad nad priebehom rozdelenia dedičskej podstaty. V takom prípade článok 250.[3] ods. 3 uvedeného poriadku stanovuje, že ak notár spisuje návrh na rozdelenie dedičskej podstaty, musí prijať opatrenia umožňujúce zúčastneným stranám dosiahnuť zmier medzi stranami a uľahčujúce dohodu medzi nimi. Článok 250.[3] ods. 5 toho istého súdneho poriadku spresňuje, že notár musí predložiť súdu súpis dedičskej podstaty, jej cenové ohodnotenie a návrh jej rozdelenia.

16 Pokiaľ ide o právomoc notára v oblasti rozvodov, články 325 a 327 notárskeho poriadku stanovujú, že notár môže zrušiť manželstvo v prípade spoločnej žiadosti zo strany manželov, pokiaľ nemajú spoločné deti a nevlastnia spolu majetok. V opačnom prípade je možné vyhlásiť toto manželstvo za zrušené, pokiaľ dotknuté osoby vopred uzatvorili dohodu o opatrovníckom práve k dieťaťu, o podmienkach styku s dieťaťom a o nevyhnutných prostriedkoch na jeho výživu, prípadne aj o rozdelení majetku.

17 Článok 338 tohto poriadku spresňuje, že informácie týkajúce sa rozvodu s medzinárodným prvkom odovzdá notár ministerstvu zahraničných vecí.

Konanie pred podaním žaloby

18 Listom z 12. októbra 2006 Komisia vyzvala Lotyšskú republiku, aby jej v lehote dvoch mesiacov predložila svoje pripomienky k súladu uvedenej podmienky štátnej príslušnosti požadovanej na prístup k povolaniu notára v Lotyšsku s článkami 49 ZFEÚ a 51 ZFEÚ.

19 Lotyšská republika na túto výzvu odpovedala listom z 21. decembra 2006, v ktorom uviedla dôvody, prečo sa podľa jej názoru článok 51 prvý odsek ZFEÚ uplatní na notárov.

20 Keďže Komisiu tvrdenia Lotyšskej republiky nepresvedčili, zaslala listom zo 17. októbra 2007 tomuto členskému štátu odôvodnené stanovisko, na ktoré Lotyšská republika odpovedala listom z 3. januára 2008.

21 Dňa 24. mája 2011 Súdny dvor v rozsudkoch Komisia/Belgicko (C-47/08, EU:C:2011:334), Komisia/Francúzsko (C-50/08, EU:C:2011:335), Komisia/Luxembursko (C-51/08, EU:C:2011:336), Komisia/Rakúsko (C-53/08, EU:C:2011:338), Komisia/Nemecko (C-54/08, EU:C:2011:339) a Komisia/Grécko (C-61/08, EU:C:2011:340) rozhodol, že podmienka štátnej príslušnosti požadovaná v Belgicku, vo Francúzsku, v Luxembursku, Rakúsku, Nemecku a v Grécku na prístup k notárskemu povolaniu predstavuje diskrimináciu založenú na štátnej príslušnosti, ktorú článok 43 ES (teraz článok 49 ZFEÚ) zakazuje. Lotyšská republika vstúpila do konania pred Súdnym dvorom ako vedľajší účastník na podporu týchto členských štátov.

22 Listom z 9. novembra 2011 Komisia upozornila Lotyšskú republiku na rozsudky uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

23 Lotyšská republika na tento list odpovedala listom z 5. januára 2012.

24 Dňa 22. novembra 2012 zaslala Komisia Lotyšskej republike doplňujúce odôvodnené stanovisko, v ktorom sa zaoberala iba otázkami, o ktorých Súdny dvor v rámci rozsudkov uvedených v bode 21 tohto rozsudku nerozhodoval.

25 V liste z 21. januára 2013 Lotyšská republika odpovedala na toto stanovisko a uviedla dôvody, pre ktoré sa domnieva, že stanovisko, ktoré prijala Komisia, nie je dôvodné.

26 Za týchto okolností sa Komisia rozhodla podať žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

O žalobe

Argumentácia účastníkov konania

27 Komisia sa domnieva, že činnosti vykonávané notárom v lotyšskom právnom poriadku nie sú spojené s výkonom verejnej moci v zmysle článku 51 prvého odseku ZFEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor.

28 Pokiaľ ide po prvé o činnosť spočívajúcu v spisovaní verejných listín o právnych úkonoch a dohodách, Komisia tvrdí jednak, že úkon notára predpokladá, že sa účastníci dohodli, a jednak, že notár nemôže jednostranne zmeniť listinu, pokiaľ nezíska predchádzajúci súhlas dotknutých účastníkov. Komisia v tejto súvislosti odkazuje na judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej túto činnosť spočívajúcu v spisovaní verejných listín nie je možné považovať za činnosť priamo a osobitne spojenú s výkonom verejnej moci.

29 Rovnaký záver je podľa Komisie potrebné uznať, aj pokiaľ ide o osvedčovanie podpisov občanov v rámci predkladania občianskych legislatívnych iniciatív.

30 Po druhé, pokiaľ ide o úlohy notára v oblasti úschovy finančných prostriedkov, cenných papierov a dokumentov, Komisia si myslí, že ani tieto činnosti nie sú spojené s výkonom verejnej moci v zmysle článku 51 prvého odseku ZFEÚ.

31 Po tretie úkony notára v dedičských veciach sú, rovnako ako vo veciach, ktoré spravuje v oblasti rozvodov, úkony v nesporových veciach, keďže článok 315 notárskeho poriadku stanovuje, že všetky spory v tejto oblasti sa musia rozhodovať v rámci súdneho konania.

32 Podľa Komisie sú tieto činnosti prípravnými činnosťami na výkon verejnej moci, pretože vedú k vypracovaniu súpisu dedičskej podstaty, jej cenovému ohodnoteniu a návrhu na vyrovnanie dedičstva, ktorý notár musí potom odovzdať súdu. Nie je preto možné tvrdiť, že notár disponuje v tejto súvislosti záväznou rozhodovacou právomocou.

33 Po štvrté, pokiaľ ide o činnosti notárov pri rozvode, Komisia zdôrazňuje, že notársky poriadok zveruje notárom právomoc rozviesť manželstvo len po vzájomnom súhlase. V prípade nezhôd medzi manželmi je príslušný iba súd. Pokiaľ ide o rozvody s medzinárodným prvkom, notár iba čisto formálne konštatuje, že jeden z manželov má skutočne bydlisko na území Lotyšska.

34 Okrem toho osobitná povaha postavenia notára v lotyšskom práve, prísaha vernosti, ktorú musí notár zložiť voči lotyšskému štátu, prístup notára k informáciám, za ktoré je zodpovedný štát, a užívanie štátnych symbolov podľa Komisie nie sú priamo relevantné na účely posúdenia povahy dotknutých činností vykonávaných notármi.

35 Komisia pripomína, že podľa judikatúry Súdneho dvora platí, že pokiaľ ide o osobitné postavenie notárov, skutočnosť, či tieto činnosti patria do pôsobnosti výnimky stanovenej v článku 51 prvom odseku ZFEÚ, je potrebné overiť so zreteľom na povahu predmetných činností zohľadňovaných samých osebe, a nie so zreteľom na samotné toto postavenie.

36 Komisia tiež zdôrazňuje, že Súdny dvor spresnil, že časť odmien notárov je síce stanovená zákonom, nemení to však nič na skutočnosti, že kvalita poskytovaných služieb sa môže medzi jednotlivými notármi odlišovať v závislosti od ich odborných schopností. Súdny dvor tak dospel k záveru, že v rozsahu svojej príslušnej územnej pôsobnosti vykonávajú notári svoje povolanie v podmienkach hospodárskej súťaže, čo nie je charakteristické pre výkon verejnej moci.

37 Lotyšská republika, ktorú v konaní podporujú Česká republika a Maďarsko, tvrdí po prvé, že povolanie notára sa nemôže považovať za podnikateľskú aktivitu v zmysle článku 49 ZFEÚ, ako to potvrdzuje článok 239 notárskeho poriadku, ktorý uvádza, že profesijná činnosť notárov pozostáva z intelektuálnej práce, ktorej cieľom nie je dosahovanie zisku.

38 Okrem toho notári svoje povolanie nevykonávajú v podmienkach voľnej hospodárskej súťaže, lebo nemajú možnosť voľby, pokiaľ ide o poskytované služby, miesto ich poskytovania ani odmenu, za ktorú tieto služby poskytujú.

39 V každom prípade notári vykonávajú v Lotyšsku činnosti, ktoré sú spojené s výkonom verejnej moci v zmysle článku 51 prvého odseku ZFEÚ, hoci to bolo inak v prípade notárov vykonávajúcich svoju činnosť v členských štátoch, pri ktorých sa konštatovalo nesplnenie si povinností rozsudkami uvedenými v bode 21 tohto rozsudku.

40 Notár podľa Lotyšskej republiky totiž disponuje diskrečnou právomocou, pretože môže v súlade so zákonom zamietnuť vyhotovenie notárskej zápisnice v prípade protiprávnej činnosti.

41 Okrem toho, keď notári spisujú zápisnice v rámci plnenia svojich úloh, robia tak v mene štátu.

42 Po druhé Lotyšská republika zdôrazňuje, že smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií (Ú. v. EÚ L 255, s. 22), zmenená a doplnená smernicou 2013/55/EÚ (Ú. v. EÚ L 354, s. 132, ďalej len „smernica 2005/36“), sa nevzťahuje na notárov, v dôsledku čoho sú vylúčení z pôsobnosti úpravy slobodného poskytovania služieb a slobody usadiť sa.

43 Po tretie, pokiaľ ide o činnosti vykonávané notármi, Lotyšská republika zdôrazňuje, že vyhotovovanie verejných listín o právnych úkonoch predstavuje prejav výkonu verejnej moci, pretože takéto spísanie umožňuje, aby mal dokument účinky *erga omnes*.

44 Verejné listiny spísané notárom majú podľa tvrdenia Lotyšskej republiky najvyššiu dôkaznú silu a sú vykonateľné, pričom skutočnosť, že určitá notárska listina môže byť napadnutá žalobou, podľa jej názoru neznamená, že ide o pomocnú alebo prípravnú činnosť.

45 Pokiaľ ide o právomoci notára v dedičských veciach, svoje úlohy plní nezávisle a je poverený tým, aby spisoval zápisy potvrdzujúce práva dedičov.

46 Pokiaľ ide o činnosti vykonávané notárom v oblasti rozvodov, Lotyšská republika poukazuje na to, že skutočnosť, že sa tieto činnosti obmedzujú na rozvody po vzájomnom súhlase, nemá veľký význam, pretože rozhodnutie, ktoré notár prijíma v danej veci, je konečným rozhodnutím zaväzujúcim zúčastnené strany a zároveň má účinky *erga omnes*. Notár teda pri výkone svojich osobitných funkcií nie je podrobený žiadnemu súdnemu dohľadu, a to ani v prípade, keď majú rozvody medzinárodnú povahu.

47 Navyše okolnosť, že rozvody sú registrované na matrike, podľa Lotyšskej republiky potvrdzuje, že činnosť notára v tejto oblasti je spojená s výkonom verejnej moci (rozsudok Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, C-405/01, EU:C:2003:515, bod 42).

Posúdenie Súdnym dvorom

48 Je potrebné najprv zdôrazniť, že v rozsudkoch uvedených v bode 21 tohto rozsudku Súdny dvor uvádza, že sloboda usadiť sa, ako ju zakotvuje článok 49 ZFEÚ, sa uplatní na povolanie notára.

49 Tvrdenie Lotyšskej republiky, ako vyplýva z bodov 37 a 38 tohto rozsudku, podľa ktorého sa povolanie notára nemôže považovať za podnikateľskú činnosť, nemôže spochybniť takéto posúdenie.

50 Po prvé podľa článku 238 notárskeho poriadku totiž notári vykonávajú slobodné povolanie. Po druhé je nesporné, že okrem prípadov, keď notára určí zákon, každý účastník konania si v zásade môže vybrať notára slobodne. Hoci je pravda, že odmenu notárov upravuje zákon, nič to nemení na skutočnosti, že kvalita služieb poskytovaných notármi môže byť v prípade každého notára odlišná, najmä v závislosti od odborných schopností dotknutých osôb.

51 Z toho vyplýva, že notári v rámci svojej územnej pôsobnosti vykonávajú svoje povolanie v konkurenčných podmienkach.

52 Ďalej je potrebné pripomenúť, že cieľom článku 49 ZFEÚ je zabezpečiť, aby sa s každým štátnym príslušníkom členského štátu, ktorý sa usadí v inom členskom štáte, aby tam vykonával samostatnú zárobkovú činnosť, zaobchádzalo rovnako ako s vlastnými štátnymi príslušníkmi, a že tento článok zakazuje akúkoľvek diskrimináciu založenú na štátnej príslušnosti vyplývajúcu z vnútroštátnych právnych úprav ako obmedzenie slobody usadiť sa (pozri najmä rozsudky Komisia/Francúzsko, 270/83, EU:C:1986:37, bod 14, a Komisia/Belgicko, C-157/09, EU:C:2011:794, bod 53).

53 V prejednávanej veci pritom sporná vnútroštátna právna úprava vyhradzuje prístup k notárskemu povolaniu pre lotyšských štátnych príslušníkov, čím teda zavádza rozdielne zaobchádzanie na základe štátnej príslušnosti, ktoré článok 49 ZFEÚ v zásade zakazuje.

54 Lotyšská republika však tvrdí, že notárske činnosti nespadajú do pôsobnosti článku 49 ZFEÚ, pretože sa podieľajú na výkone verejnej moci v zmysle článku 51 prvého odseku ZFEÚ.

55 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že vo veciach, v ktorých boli prijaté rozsudky citované v bode 21 tohto rozsudku, sa dospelo k záveru, že súčasťou činností zverených dotknutým notárom nebolo priame a osobitné spojenie s výkonom verejnej moci v zmysle judikatúry Súdneho dvora.

56 S prihliadnutím na túto judikatúru je preto potrebné preskúmať, či činnosti zverené notárom v lotyšskom právnom poriadku priamo a osobitne súvisia s výkonom verejnej moci.

57 V prvom rade, pokiaľ ide o spisovanie verejných listín o právnych úkonoch, je nesporné, že táto činnosť sa vyznačuje tým, že notár musí najmä overiť, či boli splnené všetky podmienky požadované zákonom na vyhotovenie takejto listiny.

58 Okrem toho platí, že predmetom osvedčenia sú podľa lotyšskej legislatívy, právne úkony alebo dohody, ktoré strany slobodne podpísali. Tieto strany totiž samy, v medziach stanovených právnymi predpismi rozhodujú o rozsahu svojich práv, ako aj svojich povinností a slobodne si volia znenie ustanovení, ktorými sa chcú riadiť, keď predkladajú notárovi právny úkon alebo dohodu na účely ich osvedčenia. Úkon notára teda predpokladá predchádzajúci súhlas alebo zhodný prejav vôle strán.

59 V tejto súvislosti Súdny dvor dospel k záveru, že činnosť spočívajúca v spisovaní verejných listín o právnych úkonoch zverená notárom sama osebe nezahŕňa priame a osobitné spojenie s výkonom verejnej moci v zmysle článku 51 prvým odsekom ZFEÚ (pozri analogicky najmä rozsudok Komisia/Belgicko, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 92).

60 Je pravda, že ako zdôrazňuje Lotyšská republika, ak musí notár ešte predtým, než pristúpi k spísaniu verejnej listiny o právnom úkone alebo zmluve, vykonať osvedčenie, že sú splnené všetky právom stanovené podmienky na uskutočnenie daného právneho úkonu alebo uzatvorenie danej zmluvy, notár touto kontrolou sleduje cieľ všeobecného záujmu, čiže zaručiť zákonnosť a právnu istotu právnych úkonov uzatváraných medzi jednotlivcami. Samotné sledovanie tohto cieľa však nemôže odôvodňovať skutočnosť, že právomoci nevyhnutné na tieto účely sú vyhradené len notárom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi dotknutého členského štátu (rozsudok Komisia/Belgicko, C-47/08, EU:C:2011:334, body 94 a 95).

61 Takisto je pravda, že notár musí odmietnuť vyhotoviť notársku zápisnicu o právnom úkone alebo zmluve, ktoré nespĺňajú podmienky požadované zákonom, a to nezávisle od vôle účastníkov konania. Po takom odmietnutí však účastníci konania môžu slobodne buď odstrániť vytýkanú protiprávnosť, zmeniť ustanovenia právneho úkonu či zmluvy, alebo upustiť od uskutočnenia takého právneho úkonu alebo uzatvorenia takej zmluvy (pozri rozsudok Komisia/Belgicko, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 98).

62 S výnimkou tvrdenia týkajúceho sa účinku verejných listín *erga omnes*, ktoré však nemôže byť uznané, pretože uvedený účinok sa viaže iba na dôkaznú silu verejnej listiny, je potrebné konštatovať, že Lotyšská republika neuvádza nič, čo by umožnilo rozlišovať medzi notárskymi činnosťami vykonávanými v tomto členskom štáte a notárskymi činnosťami vykonávanými v členských štátoch, v ktorých prípade sa dospelo k záveru, že došlo k nesplneniu si povinnosti, konštatovanému v rozsudkoch uvádzaných v bode 21 tohto rozsudku.

63 Pokiaľ ide o osvedčovanie podpisov občanov v rámci predkladania občianskych legislatívnych iniciatív, táto činnosť sa vzhľadom na závery uvedené v bodoch 60 a 61 tohto rozsudku nemôže považovať za účasť na výkone verejnej moci.

64 V druhom rade je potrebné preskúmať, či ostatné činnosti zverené notárovi v lotyšskom právnom poriadku, na ktoré Lotyšská republika odkazuje, priamo a osobitne súvisia s výkonom verejnej moci.

65 Pokiaľ ide po prvé o činnosti týkajúce sa úschovy finančných prostriedkov, cenných papierov a listín, je potrebné konštatovať, že Lotyšská republika nespochybňovala, že takéto činnosti nie sú späté s výkonom verejnej moci v zmysle článku 51 prvého odseku ZFEÚ.

66 Po druhé, pokiaľ ide o úlohy vykonávané v dedičských veciach, je potrebné zdôrazniť jednak, že notár môže uskutočniť rozdelenie majetku iba pod podmienkou, že medzi dedičmi neexistuje nesúlad, a jednak, že v prípade nesúladu musí byť podľa článku 250.[3] ods. 5 občianskeho súdneho poriadku súdu predložený súpis dedičskej podstaty, jej finančné ohodnotenie a návrh na jej rozdelenie.

67 Preto vzhľadom na skutočnosť, že úlohy notára v dedičských veciach sa vykonávajú na báze dohody alebo ako prípravné úkony pod dohľadom súdu, ich nie je možné považovať za priame a osobitne spojené s výkonom verejnej moci.

68 Po tretie, pokiaľ ide o činnosti vykonávané vo veciach rozvodu, je potrebné poukázať na to, že podľa článkov 325 a 327 notárskeho poriadku je notár oprávnený rozviesť manželstvo, iba ak obidvaja manželia vyjadrili s rozvodom súhlas, a v prípade, že majú spoločné dieťa alebo spoločný majetok, pokiaľ uzatvorili dohodu o opatrovníckom práve k dieťaťu, o podmienkach styku s dieťaťom a o nevyhnutných prostriedkoch na jeho výživu, prípadne aj o rozdelení majetku.

69 Pokiaľ ide o ostatné prípady rozvodu, z článku 233 občianskeho súdneho poriadku, ktorý je súčasťou kapitoly 29 s názvom „Aspekty zrušenia a rozvodu manželstva“, vyplýva, že ich prejednanie patrí do právomoci súdov.

70 Treba teda konštatovať, že právomoc notára vo veciach rozvodu, ktorá je založená výlučne na vôli strán a v prípade neexistencie dohody nezasahuje do právomocí súdu, nezahŕňa priame a osobitné spojenie s výkonom verejnej moci.

71 Pokiaľ ide o tvrdenie Lotyšskej republiky vychádzajúce z rozsudku Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española (C-405/01, EU:C:2003:515) v súvislosti s tým, že rozvody uskutočnené na základe vzájomného súhlasu strán, o ktorých rozhoduje notár, sa v Lotyšsku zapisujú na matrike, z bodu 42 tohto rozsudku vyplýva, že keď Súdny dvor rozhodol, že funkcie zverené kapitánom a prvým dôstojníkom obchodných plavidiel plávajúcich pod španielskou vlajkou predstavujú účasť na uplatňovaní výsad verejnej moci, myslel tým všetky úlohy, ktoré kapitáni a prví dôstojníci plnia, vrátane výsad spojených s udržovaním bezpečnosti a výkonom policajných právomocí, ktoré sú prípadne sprevádzané vyšetrovacími, donucovacími a sankčnými právomocami, a nie iba oprávnenia zverené týmto kapitánom a prvým dôstojníkom, ktoré majú v občianskoprávnej oblasti.

72 Záver uvedený v bode 70 tohto rozsudku nemôže byť spochybnený ani právomocou, ktorá je zverená notárom vo veciach rozvodov s medzinárodným prvkom, pretože jednak tieto rozvody spočívajú v spoločnej vôli manželov skončiť svoje manželstvo a jednak úloha notára v tejto súvislosti spočíva v overení toho, že boli splnené právom stanovené podmienky na rozhodnutie o takom rozvode. Ako vyplýva z bodov 60 a 61 tohto rozsudku, túto úlohu pritom nemožno považovať za činnosť priamo a osobitne spojenú s výkonom verejnej moci.

73 Po tretie, pokiaľ ide o osobitné postavenie notárov v lotyšskom právnom poriadku, postačuje pripomenúť, že otázku, či tieto činnosti patria do pôsobnosti výnimky upravenej v článku 51 prvom odseku ZFEÚ, je potrebné posudzovať práve z hľadiska povahy samotných činností vykonávaných notármi, a nie z hľadiska tohto postavenia (pozri najmä rozsudok Komisia/Belgicko, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 85).

74 Okrem toho, ako už bolo uvedené v bode 51 tohto rozsudku, je nesporné, že notári vykonávajú svoje povolanie v konkurenčných podmienkach, čo nie je znakom výkonu verejnej moci (pozri analogicky najmä rozsudok Komisia/Belgicko, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 117).

75 Nakoniec ani tvrdenie Lotyšskej republiky, že smernica 2005/36 sa neuplatní na notárov, nie je presvedčivé. Skutočnosť, že normotvorca sa rozhodol vylúčiť notárske činnosti z pôsobnosti určitého právneho predpisu, v tomto prípade z pôsobnosti uvedenej smernice, neznamená, že sa na tieto činnosti nevyhnutne vzťahuje výnimka stanovená v článku 51 prvom odseku ZFEÚ (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Komisia/Belgicko, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 119).

76 Za týchto podmienok treba dospieť k záveru, že notárske činnosti, ako sú v súčasnosti definované v lotyšskom právnom poriadku, nesúvisia s výkonom verejnej moci v zmysle článku 51 prvého odseku ZFEÚ.

77 V dôsledku toho je potrebné konštatovať, že podmienka štátnej príslušnosti požadovaná lotyšskou právnou úpravou na prístup k notárskemu povolaniu predstavuje diskrimináciu založenú na štátnej príslušnosti, ktorú článok 49 ZFEÚ zakazuje.

78 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba žalobu Komisie považovať za dôvodnú.

O trovách

79 Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Lotyšskú republiku na náhradu trov konania a Lotyšská republika nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

80 Podľa článku 140 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku členské štáty, ktoré vstúpili do konania, znášajú vlastné trovy konania. Česká republika a Maďarsko preto znášajú svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (siedma komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Lotyšská republika si tým, že na prístup k notárskemu povolaniu stanovila podmienku štátnej príslušnosti, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 49 ZFEÚ.**

2. **Lotyšská republika je povinná nahradiť trovy konania.**

3. **Česká republika znáša svoje vlastné trovy konania.**

4. **Maďarsko znáša svoje vlastné trovy konania.**

Podpisy